

УДК 7:9:069.5(437.3)

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.38.1.14>

МИСТЕЦЬКО-ІСТОРИЧНИЙ ЕКСПОЗИЦІЙНИЙ ПРОСТІР. ДОСВІД ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Грабар Олег Ігорович

аспірант кафедри дизайну і теорії мистецтва,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: oleh.hrabar@cnu.edu.ua, orcid: 0009-0008-4334-8927

Анотація. У статті розглядаються чотири архітектурні пам'ятки замкової та палацової архітектури окремих регіонів Чеської Республіки. Аналізується перелік мистецьких об'єктів, експонованих в інтер'єрах даних пам'яток, зокрема функціональні та історичні особливості експозиційних просторів із погляду їх зручності для відвідувача у процесі візуальної взаємодії. Досліджуються експозиційні рішення з метою можливого запозичення для майбутньої реставрації замків та палаців України та відтворення їхніх інтер'єрів.

Мета: аналіз мистецько-історичного експозиційного простору на прикладі замків та палаців Чеської Республіки. Зокрема, розглянути інтер'єри історичних пам'яток архітектури, котрі виконують музейно-виставкову функцію в історичному та мистецькому контексті.

Методологія. Використано інформаційно-дослідницький та візуально-аналітичний підходи у поєднанні з методами порівняльного аналізу замкових та палацових інтер'єрів. Також застосовано емпіричний метод дослідження замкового простору через призму експозиційної функціональності. Емпіричний метод базується на спостереженнях, узагальненнях та порівняннях.

Результати. На прикладі чотирьох пам'яток палацово-замкової архітектури Чехії проаналізовано інтер'єр, мистецьке наповнення та характерні риси експозиційного простору споруд. На основі цього аналізу сформовано висновки щодо експозиційної релевантності середовища представлених об'єктів архітектури.

Наукова новизна. Дослідження демонструє наукову новизну шляхом візуального аналізу просторів замків та палаців Чеської Республіки на предмет структури експозиції творів образотворчого мистецтва. Даний аспект висвітлює новий вектор сприйняття замкових інтер'єрів із погляду музейно-виставкової діяльності.

Практична значущість. Аналіз структури експозиції, принципів розміщення творів мистецтва у зв'язці з інтер'єрними рішеннями стає певним візуальним посібником для майбутнього процесу відновлення мистецьких пам'яток України.

Ключові слова: музейний простір, замки, палаци, історична експозиція, твори образотворчого мистецтва.

ВСТУП

Сьогодні експозиційний простір – це не лише приміщення для виставки творів мистецтва, як-от музеї чи спеціалізовані виставкові приміщення, а й історичні пам'ятки, які можуть також виконувати експозиційну функцію.

Палаци та замки Чеської Республіки експонують великі колекції старовинних предметів мистецтва. Вони демонструють те, як колишнє помешкання багатої персони з плином часу змінило статус на музей мистецького та історичного характеру, що, своєю чергою, дає

можливість краще зрозуміти структуру такого виду експозиційного середовища.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Нині існує велика кількість досліджень за напрямом музейно-виставкового простору, а також різноманітних форм експозиційного середовища в контексті історичних пам'яток. У роботі Д. Місірлісой та К. Гюнче [17] розглядаються оборонні пам'ятки архітектури острова Кіпр в контексті їх пристосування під музейні функції, проводяться аналіз та оцінка результатів реорганізації пам'яток під нові потреби. Стаття Ю. Ключівського [5] розкриває аспект сфери замкової та палацової архітектури Чеської Республіки. У публікації описується термінологія даного виду архітектури в чеській мові порівняно з українською, а також законодавчий аспект взаємодії у даному напрямі.

А. Пайлгард [18] висвітлює проблему взаємодії з експозиційним простором на прикладі замку Розенборг в Копенгагені. Вона розглядає особливості організації та важливості уваги до планування музейної експозиції. Сучасні виклики для музейного простору та організації експозиції проаналізовано в науковому дослідженні В. Тюски, Л. Казначеевої [7]. І. Яковець [9] аналізує загальний контекст понять «експозиція» та «музейна експозиція», описується методика будівництва експозиційного простору у сучасному музеї.

Праця «Troja Château» авторства М. Крумгольца [16] дає можливість ознайомитися з історією палацу Троя з детальним описом та історіографією його мистецького надбання.

МЕТА

Метою дослідження є аналіз мистецько-історичного експозиційного простору на прикладі замків та палаців Чеської Республіки. Зокрема, розглянути інтер'єри представлених історичних пам'яток та визначити їхні особливості в контексті експозиційного середовища через призму особливостей музейно-виставкового простору в історичному та мистецькому контексті.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Чехія історично знаходиться в доволі специфічному історико-географічному регіоні. Протягом багатьох періодів в історії країна перебувала під впливом сусідніх держав, що призводило до суспільно-політичних змін, відповідно, певні зрушення відбувалися й у культурно-мистецькому просторі. Така взаємодія

впливів призводить до тісного переплетення трендів мистецтва певного періоду та особливостей їх поширення. Цей вплив призводить до формування мистецьких колекцій і, своєю чергою, трансформації просторів, де такі збірки зберігаються та демонструються. Замково-палацова архітектура – це об'єкти не лише оборонного характеру, а й, що дуже важливо, місця концентрації великої кількості предметів мистецтва. Вони, зокрема, мають свої особливості експозиції, прив'язані до власного середовища.

У загальному контексті слід конкретніше звернути увагу на поняття «експозиція». Сьогодні цей термін загалом трактується як розміщення предметів для огляду. Керуючись точнішим науковим визначенням, експозиція – це впорядковане розміщення об'єктів за конкретним принципом, що забезпечує формування їх цілісного та послідовного сприйняття [9, с. 147–148]. Якщо розглядати середовище у зв'язці з його наповненням через принципи та закони побудови експозиції, замок чи палац розкривається по-новому. Як правило, до експонатів у таких просторах відносяться як до об'єктів, котрі містять загальну історичну цінність (старовинна зброя, обладунки, предмети побуту тощо), так і до предметів, що представляють вагомий мистецький цінність (живопис, скульптура, предмети декоративно-ужиткового мистецтва). У просторах замків дані предмети розміщуються зазвичай без особливої сепарації, тобто портрет видатної персони може висіти обабіч рушниць чи мечів (рис. 1). Це, своєю чергою, дає нам привід сприймати середовище замку як експозиційний простір.

Розміщення предметів також має значення в таких експозиційних середовищах, адже переважно воно не буває різнобічним за тематикою в межах одного простору. Таким простором, наприклад, може виступати мисливська кімната. Ці кімнати – досить часте явище в замках та палацах Європи. Відповідно, перелік об'єктів, розміщених тут, витримує однорідну тематику, що притаманно окремим музейним експозиціям. Керуючись науковим визначенням, музейна експозиція – це цілісна предметно-просторова структура, об'єднана спільним художнім чи науковим задумом [9, с. 148]. На прикладі мисливської кімнати замку Штернберк можна побачити, що інтер'єр не змінив свого зовнішнього вигляду, урахувавши, що замок використовувався як мисливське помістя [15, с. 173]. У цьому разі можна розширити застосування термінології та розглядати даний простір як музейну експозицію. Пейзажі природи, виставлені

Рис. 1. Портрет Адольфа Шварценберга в малій зброярні замку Орлік [11] (джерело: Dvorakova M. ORLIK., 1993)

комбіновано зі зразками кремнієвих рушниць та трофеїв як основний атрибут мисливського ремесла, об'єднують середовище кімнати у спільну тематичну експозицію (рис. 2). Слід виділити і те, як картини експонуються на візуально відокремленій площині, а тематика робіт підкреслює загальну мисливську

атмосферу. Інша частина мисливської кімнати – дерев'яний зал виділяється стелею з ренесансним різьбленням та поліхромними вставками. Експозиція представлена у вигляді кількох пейзажів, а основним експозиційним елементом виступає колекція старовинної мисливської зброї, також присутня інкрустована порохівниця для вогнепальної зброї початку XVII ст. [15, с. 177].

Слід звернути увагу на одну з так званих кімнат Беркова (рис. 3). Вона виступає своєрідною візитівкою Граду Штернберк. У ній експонується колекція творів образотворчого мистецтва, зібрана протягом життя одним із власників замку. Дані твори мають походження з усієї Європи та становлять мистецьку експозиційну перлину Граду Штернберк. Інтер'єр кімнати досить просторий та виділяється, передусім, за рахунок стелі, яка зроблена у вигляді ренесансних двосхилих склепінь білого кольору. Як і стеля, стіни також виконано у світлих тонах, що, своєю чергою, додає ще більшого відчуття просторості зали. Серед робіт тут представлено зразки пізньоготичного живопису, до прикладу робота авторства північно-німецького художника Германа Роде, де зображено картезіанця, який поклоняється Діві Марії, твір брюссельського художника Гієльса ван дер Боша під назвою «Втеча з Єгипту», портрет «Дама з хлопчиком» венеціанського художника Бернардіно Лічінію, а також полотно із зображенням Орфея, що

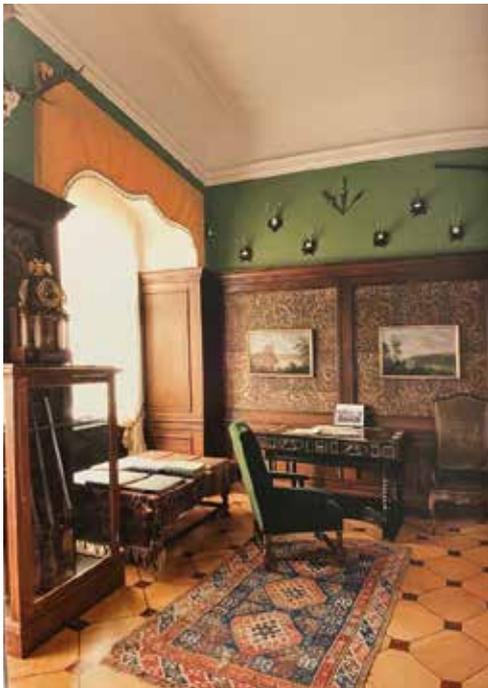

Рис. 2. Мисливська кімната [15]

Рис. 3. Кімната Беркова [15]

(джерело: Konečný M. Hrad Šternberk., 2019)

грає на музичному інструменті з тваринами, авторства Джорджо ді Джованні, та багато інших [15, с. 161].

Під час аналізу експозиції представлених робіт варто зазначити, що більшість із них у так званих Беркових кімнатах експонуються у доповненні зі старовинними меблями, що добавляє ваги експозиції з погляду візуального сприйняття відвідувачем. Присутність кахельних печей також додає певної різноманітності експозиції зали та створює легке відчуття затишку, що, своєю чергою, нагадує про першочергове призначення кімнати. Загалом потрібно пам'ятати, що процес формування експозиції замкових кімнат творами образотворчого мистецтва відбувався за рахунок, перш за все, колекціонування робіт та, як наслідок, керувався метою підкреслити багатство та розкіш власника.

Палац Троя є одним зі структурних об'єктів «Галереї головного міста Праги». Будівля в плані строго симетрична з домінуючою головною залою та двома вежами по обидва боки, а також двоповерховим баштоподібним бельведером [20, с. 110]. Головним мистецьким складником замку є настінні розписи (рис. 4). Над оздобленням стін працювало з пів десятка митців із різних куточків Європи. Основну увагу привертає головна зала палацу на другому поверсі, де всю площу стелі та стін покривають портрети родини Габсбургів та інших монархів XVI–XVII ст. [16, с. 86]. Окрім цього, завдяки великому інтер'єру та повному використанню площі стін і стелі ця зала є зручною для відвідувачів. Це усуває дискомфорт під час візуального сприйняття настінних зображень, тож кожен може оглядати інтер'єр без зайвих труднощів.

Рис. 4. Головна зала замку Троя
(джерело: <https://www.zaticatering.cz/en/venues/troja-chateau>)

Зокрема, скульптури, присутні на всій території Трої, виконують декоративну функцію як для самого палацу, так і для прилягаючої до нього території і окремих будівель. Розміщення не лише підкреслює багатство самого палацу, а й доволі вдало виступає як експозиція під відкритим небом. Говорячи про самі скульптури, слід звернути увагу на чисельну колекцію теракотових ваз, котрі прикрашають балюстради верхньої частини прилягаючої території замку [16, с. 71]. Та все ж центральним об'єктом скульптурного різноманіття є кругові симетричні сходи, що ведуть до центрального входу в замок Троя (рис. 5). Загальна кількість об'єктів налічує 29 скульптур. Самі скульптури поділяються на кілька груп за своїм значенням. Варто зауважити, що завдяки своєму розміщенню та формі самої сходової дана скульптурна група є вдалим прикладом експозиції. Фігури, знаходячись на різній висоті, дають змогу без особливих перешкод розглядати їх у різному порядку та з різного ракурсу одночасно великій кількості відвідувачів. Автором цього скульптурного декорування сходів замку Троя є німецький скульптор Йохан Георг Герман [16, с. 46]. Експозиція також особлива тим, що охоплює всю площу об'єкта. Вона дає змогу комплексно дослідити як ззовні сам палац і його скульптурні декорації, так і внутрішнє інтер'єрне оздоблення.

Незважаючи на свій доволі скромний як за масштабом, так і за архітектурним вирішенням, замок Орлік має досить давню історію, котра бере початок з XIII ст. Споруда пережила велику кількість власників та історичних подій. Значні зміни в історії замку відбулися у період, коли він перейшов у власність

Рис. 5. Сходові, декоровані скульптурами замку Троя [16]
(джерело: Krummholz M. Troja Château., 2017)

молодшої гілки родини Шварценбергів на початку XIX ст. [14, с. 28]. У цей же період замок отримує останні вагомі зміни, завдяки яким ми бачимо його сьогодні. Із погляду мистецької експозиції варто звернути увагу на велику залу в стилі ампір. Наповнення даної зали особливе своїми меблями, привезеними з Парижу, які виконані за античними мотивами та оздоблені знаками Французької імперії. У залі центральними експонатами є портрет Чарльза I Шварценберга (рис. 6) авторства Франсуа Герарда, придворного художника Наполеона, а також бюст самого імператора який був переданий до колекції замку як персональний подарунок [11, с. 5]. Варто зазначити, що експозиція великої зали побудована передусім як вітальня, де все гармонічно розташовано та доповнює одне одного. Портрет Чарльза I, до прикладу, висить на стіні, покритій золотистими шпалерами, де по обидва боки симетрично розташовані комоди, котрі візуально збалансують загальний вигляд експозиції. Портрети також експонуються і в малому залі, котрий наповнений меблями стилю ампір [11, с. 5]. Цікава експозиційним простором є так звана блакитна зала, яка наповнена меблями в стилі рококо. Особливість цієї зали в оформленні стін шпалерами

з блакитним орнаментом, котрі, власне, і дали назву цій кімнаті. У центрі знаходиться обідній стіл із розставленим на ньому посудом блакитного кольору та стільці, які також обшиті тканиною з таким самим орнаментом, як і на шпалерах (рис. 7).

Присутні портрети різного розміру із золотистим обрамленням, а також настільний годинник, виконаний у золотистому кольорі та стилі рококо.

Експозиційний простір замкової архітектури може виражатися не лише за рахунок предметів образотворчого мистецтва, а й завдяки значній кількості декоративних елементів, наприклад дерев'яного різьблення на стінах. Формування експозиції методом комбінування декору з гармонійно вписаними об'єктами мистецтва є одним із можливих варіантів, коли йдеться про процес реставрації та відновлення пам'яток історичної архітектури.

Попри багатство внутрішнього наповнення замкової архітектури, також присутні в Чеській Республіці приклади, які за зовнішнім вирішенням не поступаються багатством та пишністю своїх інтер'єрів. Замок Глубока над Влтавою, котрий знаходиться у Південно-чеському краї, беззаперечно,

Рис. 6. Зала в стилі ампір [11]

Рис. 7. Блакитна зала [11]

(джерело: Dvorakova M. ORLIK., 1993)

претендує на звання архітектурної перлини Богемії та й усієї Чехії загалом.

Замок Глубока є унікальним прикладом того, що теперішній вигляд споруди сформувався завдяки запозиченню стилістичних особливостей інтер'єрних та екстер'єрних рішень поза межами Чехії. У цьому разі прослідковується те, як власники замку хотіли адаптувати англійську манеру культурно-мистецького підходу до естетичних умов Центральної Європи того часу. Замкові інтер'єри дають змогу побачити не лише вишуканість шпалер чи багатство дерев'яного оздоблення, а й ознайомитися з чисельними роботами образотворчого мистецтва. Кожна кімната – це певний виставковий зал та водночас затишне пристанище у вигляді відпочинкових зон, наповнене дорогими та розкішними об'єктами мистецтва. До прикладу, привертає увагу доволі значна та рідкісна колекція фламандських гобеленів, більша частина з котрих виготовлена в Брюсселі [13, с. 41]. Дана колекція прикрашає стіни великої обідньої кімнати замку (рис. 8). Варто зазначити, що інтер'єр кімнати виконано у вишуканій манері завдяки виконанню стін та стелі з використанням дерева як покрівельного матеріалу. Також

саме покриття – це розкішні тафлі, що своєю чисельністю візуально додають ваги загальному вигляду інтер'єру та, як результат, підсилюють масштабність візуального сприйняття експозиції. Поміж самих гобеленів знаходяться кілька дзеркал із вишуканим різьбленим обрамленням. Переважну більшість інтер'єрів замку виконано зі значною кількістю деревини як декору. Зокрема, слід зазначити, що дана особливість притаманна багатьом замкам та палацам Чехії. У деяких випадках такий спосіб декорування стін допомагає краще та гармонійніше вписати роботи станкового живопису в інтер'єри кімнат та збалансувати експозицію. Також варто згадати і такий тип кімнат, як зброярня. Відповідно до своєї назви, експозиція приміщення наповнена значною колекцією старовинної зброї та обладунків у komponуванні з мистецьким експонатами, серед яких виділяється статуя Адольфа Шварценберга у центрі зброярні. Важливим є й те, що роль таких експозицій проявляється і в питаннях проблематики культурно-історичної взаємодії поколінь, адже така мистецька колекція дає змогу сучасному поколінню зрозуміти власну історію та культурну спадщину через візуальне дослідження свого історичного

Рис. 8. Обідня кімната з експозицією гобеленів [13]
(джерело: Havlova M. Chateau Hluboka nad Vlatavou., 2018)

спадку, а також знайомить іноземців з історією та мистецтвом регіону країни.

ВИСНОВКИ

Отже, слід відзначити, що замкова та палацова архітектура сьогодні може цілком підпадати під один із різновидів експозиційного середовища.

Наповнення інтер'єрів, різноманіття експонатів та стилістичні особливості дають можливість як для пізнання культурних процесів, так і знайомства з прикладами історично-мистецьких експозиційних практик.

Дослідження середовища даних об'єктів методом візуального аналізу може посприяти майбутньому процесу реставрації такого типу пам'яток на території України. Приклад Чеської Республіки у цьому контексті може стати важливим орієнтиром для культурної реновації подібних пам'яток. Він демонструє можливість комплексної реставрації з урізноманітненням внутрішніх просторів мистецькими експонатами та застосування професійних методик формування експозиції.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Бегаль Т.О. Генеза експозиційного середовища музею: від витоків до сучасності : монографія. Київ : КНУКіМ, 2022. 68 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Behal_Tetiana_1/Heneza_ekspozytsiinoho_seredovyscha_muzeiu_vid_vytokiv_do_suchasnosti.pdf

[2] Брензович Л. Інтерпретаційні моделі і сучасні концепції дизайну палацової будівлі ужгородського замку. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. 2024. № 1. С. 126–137. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-7951.7.1.2024.300932>.

[3] Грабар О.І. Експозиція творів зображального мистецтва у просторах замків Чеської Республіки. *Грааль науки*. 2025. № 53. С. 915–917.

[4] Грабар О.І. Концепція формування мистецьких експозицій в інтер'єрах замків та палаців: на прикладі пам'яток Чеської Республіки. *Сучасні наукові дослідження: від теорії до практики* : матеріали наук.-практ. конф., м. Львів, 27–28 червня 2025 р. Львів, 2025. С. 11–13.

[5] Ключівський Ю.В. Замки, палаци та фортеці в Чеській Республіці: історія, законодавство, категоризація, статус, опіка-захист, фінансування. *Замки та палаци в туризмі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 листопада 2023 р. Київ, 2023. С. 33–46.

[6] Малюга Л., Масюк Ю. Проживання в аристократичному стилі на прикладі Середньочеського краю Чеської Республіки. *Замки та палаци в туризмі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 листопада 2023 р. Київ, 2023. С. 87–90.

[7] Тюска В., Казначеева Л. Музейний простір у сучасних реаліях вітчизняної культури. *Актуальні*

питання гуманітарних наук. 2022. № 58/2. С. 138–143. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-19>.

[8] Шашкова І.С., Буравченко С.Г., Хлюпін О.А., Пивоваров О.Г. Методи пристосування замків під культурно туристичні комплекси. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2021. № 61. С. 139–158. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.139-158>.

[9] Яковець І.О. Музейна експозиція: основні поняття та методи побудови. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2011. № 1. С. 147–150.

[10] Bianchi P. The origins of the exhibition space (1450–1750). Amsterdam: Amsterdam University Press, 2023. 91 p. URL: <https://dokumen.pub/the-origins-of-the-exhibition-space-1450-1750-9789048556021.html>

[11] Dvorakova M. Orlik. Published by Oswald, 1993. P. 5.

[12] Galeta J. Muzea a galerie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Průvodce po památkově významných stavbách / Red. O. Janota, L. Jiráťová, A. Hokešová. Sezemice: Foibos books, 2015. P. 18.

[13] Havlova M. Chateau Hluboka nad Vltavou. Vimperk: Colibri Publishers, 2018. P. 3, 9, 10, 41.

[14] Havlova M. South Bohemia: castle, mansion, historical town. České Budějovice : Unios CB, 2001. P. 28.

[15] Konečný M. Hrad Šternberk. Kroměříž : Národní památkový ústav, 2019. P. 161, 171, 177.

[16] Krumholz M. Troja Château. Prague: Published by Prague City Gallery, 2017. P. 46, 71, 78, 79, 86.

[17] Misirlisoy D., Günçe K. Assessment of the adaptive reuse of castles as museums: Case of Cyprus. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. 2016. № 2. P. 147–159. DOI: <https://doi.org/10.2495/SDP-V11-N2-147-159>.

[18] Pilegaard A. Between Inhabited Interiors and Interiors on Display: Exploring Spatial Boundaries at Rosenborg Castle. *Interiority*. 2021. № 2. P. 139–158. DOI: <https://doi.org/10.7454/in.v4i2.148>.

[19] The castle as social space / ed. K. Predovnik. Ljubljana: Ljubljana University Press, 2014. URL: <https://real-eod.mtak.hu/8881/1/Castrum%20Bene%2012.pdf>

[20] 100 pokladů České republiky: Hrady a zámky. Praha: REBO International CZ, 2022. P. 110, 222.

REFERENCES

[1] Behal, T. (2022). Heneza ekspozytsiinoho seredovyscha muzeiu: vid vytyokiv do suchasnosti [The Genesis of the Museum Exhibition Environment: From Origins to the Present] : *monohrafiia*. Kyiv : KNUKіM, 68. Retrieved from https://shron1.chtyvo.org.ua/Behal_Tetiana_1/Heneza_ekspozytsiinoho_seredovyscha_muzeiu_vid_vytokiv_do_suchasnosti.pdf [in Ukrainian].

[2] Brenzovych, L. (2024). Interpretatsiini modeli i suchasni kontseptsii dyzainu palatsovoi budivli uzhhorodskoho zamku [Interpretative models and modern design concepts of the palace building of the Uzhhorod Castle]. *Demiurh: idej, tekhnolohii, perspektyvy dyzainu*, 1, 126–137. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.7.1.2024.300932> [in Ukrainian].

[3] Hrabar, O. (2025). Ekspozytsiia tvoriv zobrazhalnoho mystetstva u prostorakh zamkiv Cheskoj Respubliky [Exhibition of works of fine art in the castles of the Czech Republic.]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Hraal nauky»*, 53, 915–917. [in Ukrainian].

[4] Hrabar, O.I. (2025). Kontseptsiiia formuvannia mystetskykh ekspozytsii v interierakh zamkiv ta palatsiv: na prykladi pamiatok Cheskoj Respubliky [The concept of forming art exhibitions in the interiors of castles and palaces: using the example of monuments in the Czech Republic.]. *Materialy nauково-praktychnoi konferentsii «Suchasni naukovi doslidzhennia: vid teorii do praktyky»*. (Lviv, 27–28 chervnia 2025) Lviv, 11–13. [in Ukrainian].

[5] Kliuchivskyyi, Yu.V. (2023). Zamky, palatsy ta fortetsi v Cheski Respublitsi: istoriia, zakonodavstvo, katehoryzatsiia, status, opika-zakhyst, finansuvannia [Castles, palaces and fortresses in the Czech Republic: history, legislation, categorization, status, guardianship and protection, financing]. *Zamky ta palatsy v turyzmi: materialy mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii*. Kyiv. 28 November, 33–46. [in Ukrainian].

[6] Maliuha, L., Masiuk, Yu. (2023). Prozhyvannia v arystokratychnomu styli na prykladi Serednocheskoho kraiu Cheskoj Respubliky [Living in an aristocratic style based on the example of the Central Bohemian Region of the Czech Republic]. *Zamky ta palatsy v turyzmi: materialy mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii*. Kyiv. 28 November, 87–90. [in Ukrainian].

[7] Tiuska V., Kaznacheieva L. (2022). Muzeynyi prostir u suchasnykh realiiakh vitchyznianoj kultury [Museum space in the modern realities of domestic culture.]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 58/2, 138–143. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-19> [in Ukrainian].

[8] Shashkova, I., Buravchenko, S., Khliupin, O., Pyvovarov, O. (2021). Metody prystosuvannia zamkiv pid kulturno turystychni komplekxy. [Methods of adapting castles to cultural and tourist complexes.]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, 61, 139–158. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.139-158> [in Ukrainian].

[9] Yakovets, I.O. (2011). Muzeina ekspozytsiia: osnovni poniattia ta metody pobudovy. [Museum exposition: basic concepts and construction methods.].

Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv, 1, 147–150. [in Ukrainian].

[10] Bianchi, P. (2023). The origins of the exhibition space (1450–1750). Amsterdam: Amsterdam University Press, 91. Retrieved from <https://dokumen.pub/the-origins-of-the-exhibition-space-1450-1750-9789048556021.html> [in English].

[11] Dvorakova, M. (1993). Orlik. Published by Oswald, 5 [in English].

[12] Galeta, J. (2015). *Muzea a galerie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Průvodce po památkově významných stavbách* [Museums and galleries in Bohemia, Moravia and Silesia. Guide to architecturally significant buildings]. (O. Janota, L. Jiráťová, A. Hokešová, Red.) Sezemice: Foibos books. 18. [in Czech].

[13] Havlova, M. (2018). *Chateau Hluboka nad Vltavou* [Hluboka nad Vltavou Castle]. Vimperk: Colibri Publishers, 3, 9, 10, 41. [in English].

[14] Havlova, M. (2001). South Bohemia: castles, mansions, historical towns. České Budějovice : Unios CB, 28. [in English].

[15] Konečný, M. (2019). *Hrad Šternberk* [Sternberk Castle]. Kroměříž: Národní památkový ústav. 161, 171, 177. [in Czech].

[16] Krummholz, M. (2017). *Troja Château* [Troja Palace]. Prague: Published by Prague City Gallery. 46, 71, 78, 79, 86. [in English].

[17] Misirlisoy, D., Günçe, K. (2016). Assessment of the adaptive reuse of castles as museums: Case of Cyprus. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 2, 147–159. <https://doi.org/10.2495/SDP-V11-N2-147-159> [in English].

[18] Pilegaard, A. (2021). Between Inhabited Interiors and Interiors on Display: Exploring Spatial Boundaries at Rosenborg Castle. *Interiority*, 2, 139–158. <https://doi.org/10.7454/in.v4i2.148> [in English].

[19] Predovnik, K. (2014). The castle as social space. Ljubljana: Ljubljana University Press, ed. K. Predovnik. Retrieved from <https://real-eod.mtak.hu/8881/1/Castrum%20Bene%2012.pdf> [in English].

[20] 100 pokladů České republiky: Hrad a zámky (2022). [100 Treasures of the Czech Republic: Castles and palaces]. Praha: REBO International CZ, 110, 222. [in Czech].

ABSTRACT

Hrabar O. Art-historical exhibition space. Experience of the Czech Republic

This article examines four architectural monuments of castle and palace architecture in specific regions of the Czech Republic. The list of art objects exhibited in the interiors of these monuments is analyzed, focusing on the functional and historical features of the exhibition spaces from the perspective of their convenience for the visitor during visual interaction. Exhibition solutions are investigated with the aim of potential borrowing for the future restoration of Ukrainian castles and palaces and the recreation of their interiors.

Purpose: *To analyze the artistic and historical exhibition space using the example of castles and palaces in the Czech Republic. Specifically, to examine the*

interiors of historical architectural monuments that serve a museum and exhibition function within a historical and artistic context.

Methodology. *Information-research and visual-analytical approaches were used in combination with methods of comparative analysis of castle and palace interiors. The empirical method of studying the castle space through the prism of exhibition functionality was also applied. The empirical method is based on observations, generalizations, and comparisons.*

Results. *The interior, artistic content, and characteristic features of the exhibition space of the structures were analyzed using the example of four monuments of palace and castle architecture in the Czech Republic. Based on this analysis, conclusions were drawn regarding the exhibition relevance of the environment for the presented architectural objects.*

Scientific novelty. *The research demonstrates scientific novelty through the visual analysis of the spaces of castles and palaces in the Czech Republic regarding the structure of the exhibition of fine art works. This aspect highlights a new vector of perception of castle interiors from the perspective of museum and exhibition activities.*

Practical relevance. *The analysis of the exhibition structure and the principles of placing artworks in conjunction with interior solutions serves as a visual guide for the future process of restoring art monuments in Ukraine.*

Keywords: *museum space, castles, palaces, historical exposition, works of fine art.*

AUTHOR'S NOTE:

Hrabar Oleh, *Postgraduate Student at the Department of Design and Art Theory, Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: oleh.hrabar@cnu.edu.ua, orcid: 0009-0008-4334-8927.*

Стаття подана до редакції: 27.10.2025

Стаття прийнята до опублікування: 05.11.2025.

Стаття опублікована: 20.11.2025.